

H A B E R L E R

Edebiyat Fakültesi'nin büyük kaybı: Profesör Sadreddin Celâl Antel.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin Pedagoji Profesörü Sadreddin Celâl Antel, 12 Şubat 1954 Cuma günü saat 13 de, Fakülte'deki odasında bir talebenin tezini tedkik ederken, anı bir kriz neticesi ebediyete intikal etti.

Fakülte'nin en değerli hocalarından biri olup, zekâsı, ihâtası, ilmi çalışmaları ve efendiliği ile kadir bilenlerin hürmet ve sevgisini kazanan Sadreddin Celâl'in ziyası, âilesi efradı derecesinde meslek arkadaşlarını, talebelerini ve tanıdıklarını da derin bir kedere uğratmıştır.

İsmail Sadreddin Bey, Osmanlı devrinin son adliye nazırlarından, Darülfünun Hukuk Fakültesi hukukî ticaret-i berriye müderrisi Mehmed Celâleddin Bey merhumun oğlu ve Bab-ı Seraskerî levazımat-ı umumiye reisi Ahmed Afif Paşa'nın hemşiresi idi; 1890 senesinde İstanbul'da dünyaya gelmişti.

İlk tahsilini hususî olarak gördükten sonra Nümune-i Terakki idadîsini ikmal ile Paris'e hükümet hesabına tahsilat giden Sadreddin Celâl, emsali arasında Saint Cloud muallim mektebine girmeği kabul eden yegâne talebe oldu; bu mektebi başarı ile bitirip Sorbonne'da meşhur sosyolog Emile Durkheim'ın derslerini iki sene tâkib ettikten sonra yurda döndü; ilk va-

zifesi olan Adana darülmuallimini müdürlüğüne tâyin edildi (1919).

Bundan sonra, İstanbul'da bazı nümune mekteblerinin müdürü, muhtelif lise ve muallim mekteplerinde Fransızca, terbiye-i etfal (pedagoji) ve ruhiyat muallimi gördüğümüz Sadreddin Celâl'in erkek muallim mektebinde öğretmen iken Edebiyat Fakültesi pedagoji profesörlüğüne tâyini 1936 senesinin Aralık ayına tesadüf eder.

On sekiz seneyi dolduran Üniversite profesörlüğü denilebilir ki, Sadreddin Celâl Antel için meslek hayatının en verimli bir devri olmuştur. Geniş kültürü, nihayetsiz enerjisi, örnek teşkil edecek çalışkanlığı ile herkesin dikkatini çeken bu kıymetli hoca, bir taraftan talebelerini yetiştirmeye uğraşır, bir taraftan da tedkiklerinin semeresi olan eserlerini hazırlamağa vakit bulurdu. Onun muhtelif öğretim müesseselerinde ve Üniversite'de yetiştirdiği talebenin sayısı binleri aşmış, büyük-küçük te'lifleri ve tercümeleri ise - tahmine göre - kırka yaklaşmıştı. Maarif tarihimizde itiraz götürmez bir mevki sahibi bulunan Sadreddin Celâl'in eserlerine âid mufassal bir bibliyografya hazırlamak, ilim ve tedris sahasındaki faaliyetini etrafı bir surette tanıtmak lâzımdır ve onun çalışma arkadaşları, üstlerine düşen bu vicdanî vazifeyi en kısa bir zamanda hiç şüphesiz yerine getireceklerdir.

Sadreddin Celâl Antel, ilmi toplanılarda müdafaasını üstüne aldığı meseleleri, bir takım hitabet oyunlarına, lüzumsuz ifade hünerlerine tenezzül etmeksizin ele alır, fikrini en mantıklı bir şekilde müdafa ederek muarızlarını ilzam etmesini bilirdi. Edebiyat Fakültesi'nin pedagoji kürsüsünü son senelerde kendisi idare ediyor, pedagoji enstitüsü kurmak için gece gündüz çalışıyordu. Bu enstitünün yönetmelğini eliyle hazırlamış ve onu Fakülte'nin Profesörler kurulu'ndan geçirerek çıkarmaya henüz muvaffak olmuştu.

Rahmetlinin cenaze namazı 13 Şubat 1954 Cumartesi günü öğleyi müteakib kılındı. Tabut ılık bir kış güneşi altında büyük bir cemaatle Üniversite'nin merkez binası holüne getirildi. Akademik karyerin son merhalesi diyebileceğimiz merasimde, Üniversite adını, Felsefe Profesörü Halil Vehbi Eralp veciz bir hitabe irad ederek ilim âleminin uğradığı bu kaybın ehemmiyetini belirtti. Doçent Abdülkadir Karahan'ın heyecanlı konuşmasından, talebeden bir gencin hocaya bağlılık ifade eden sözlerinden sonra cenaze Topkapı haricine nakl edilerek aile haziresine defn edildi.

Psikoloji Profesörü Sabri Esad Siyavuşgil, *Yeni Sabah* gazetesinde (14 Şubat 1954) neğrettiği güzel bir fıkırada Sadreddin Celâl'in ilim zihniyetini ve hizmetlerini ezcümle şu satırlarla canlandırıyor:

«... Onun en büyük zevki terbiyeyi her sahada ehil insanlar yetiştirmeğe yarayan ölçülü ve verimli bir âlet olarak kullanmaktır. O, terbiyenin ancak müsbet ilimlere dayanmakla memleket ve insanlık için hayırlı olacağına inanmıştır. Psikoloji, psikiyatri ve sosyolojinin en son buluşlarından faydalanmaksızın zekâ, kabiliyet ve şahsiyetin miyarı olan test usûlüne baş vurmaksızın sadece ilhamla genç nesillerin iyi, güzel ve doğrunun istikametinde yetiştirilemeyeceğini biliyordu. Hayatında ancak bu imanı tekin etmek ve bu yolu göstermek için çalıştı, mücadele etti ve öncüsü olduğu ilmi pedagojinin artık memlekette kök saldığını gördükten sonra rahatça, gözü arkada kalmadan bir nefesle can verdi...»

Sadreddin Celâl Antel'in ölümiyle açılan boşluğu doldurmak pek kolay olmayacaktır.

M. Cavid Baysun

Neşir heyeti:

M. Cavid Baysun — Cemal Tukin — M. Münir Aktepe